

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Jordbruksverket

Yttrande över förslag till föreskrifter om statistisk undersökning av strukturen i jordbruket

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer sammantaget att konsekvensutredningen ger ett tillräckligt underlag för bedömning. Underlaget innehåller beräkningar av administrativa kostnader kopplade till uppgiftslämnande och redovisar även förklaringar som underlättar förståelsen av bedömningen av den samlade administrativa påverkan. Vidare framgår att förslaget inte bedöms påverka konkurrensförhållandena och att redovisningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag är godtagbar.

Regelrådet bedömer också att åtgärderna för att begränsa kostnader och andra negativa effekter är väl redovisade. Här har förslagsställaren utvecklat och exemplifierat i förslaget, vilket bidrar till förslagets styrkor.

Underlaget ger vidare ett godtagbart underlag avseende förslagets överensstämmelse med EU-rätten och i vilka avseenden förslaget går utöver minimikraven. Även redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser bedöms som godtagbar.

Regelrådet noterar att förslaget innebär en omfattande insamling av statistiska uppgifter från jordbruksföretag, vilket motiveras av både EU-rättsliga krav och nationella behov, bland annat kopplade till uppdatering av Lantbruksregistret och framställning av officiell statistik. Regelrådet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att den samlade uppgiftsinhämtningen på nationell nivå fortlöpande prövas utifrån proportionalitet och nödvändighet, särskilt mot bakgrund av att företag inom jordbrukssektorn samtidigt omfattas av flera parallella statistik- och rapporteringskrav. En sådan prövning kan bidra till att säkerställa att nationella statistikbehov tillgodoses utan att den totala administrativa bördan för företagen blir större än vad som är nödvändigt.

Regelrådet konstaterar samtidigt att underlaget saknar redovisning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas. Denna brist bedöms dock, mot bakgrund av den samlade redovisningen i övriga delar, inte vara av sådan art att den ensam medför att helheten inte uppfyller kraven.

Innehållet i förslaget

Förslaget avser Statens jordbruksverks föreskrifter om statistisk undersökning av strukturen i jordbruket år 2026. Föreskriften innebär att Sverige ska genomföra en statistisk undersökning

om jordbruksföretagens struktur samt en statistisk undersökning om antalet lantbruksdjur. Lämnade uppgifter används även i det statistiska lantbruksregistret utifrån vilket officiell statistik i Sverige rörande jordbrukets struktur framställs. Statens jordbruksverk föreskriver med stöd av 15 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Skyldigheten för näringsidkare att lämna uppgifter framgår av 7 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

Föreskriften anger vilka näringsidkare som är skyldiga att lämna uppgifter. Uppgifter till den statistiska undersökningen av strukturen i jordbruket ska lämnas till Statens jordbruksverk av näringsidkare som uppfyller något av följande villkor: brukar sammanlagt minst 2,1 ha åkermark; brukar sammanlagt minst 5,0 ha jordbruksmark; driver trädgårdsodling omfattande minst 2 500 m² frilandsareal; driver trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthusyta; eller har en djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari 2026 till och med den 1 juni 2026 omfattar minst 10 nötkreatur, minst 10 suggor, minst 50 grisar, minst 20 får och lamm, eller minst 1 000 fjäderfän. De uppgifter som ska lämnas av näringsidkare framgår av bilagan till denna föreskrift.

Uppgifterna ska lämnas på begäran och avse näringsidkarens förhållanden under perioden juni 2025–maj 2026 om inte annat anges. Uppgifterna ska ha kommit in till Statens jordbruksverk senast den 28 juni 2026 om inget annat anges i Statens jordbruksverks enkät. Om det finns särskilda skäl kan Statens jordbruksverk besluta att uppgifterna får lämnas vid ett senare tillfälle.

Denna författning träder i kraft den 1 april 2026 och gäller till och med den 25 juni 2027.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Förslaget till ny föreskrift avser en reglering av jordbrukarnas skyldighet att lämna uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla EU:s krav på statistik om strukturen i jordbruket. Jordbruksverket föreslår föreskriften med stöd av 7 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken och 15 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Syftet med undersökningen anges vara att:

- a) uppfylla EU:s krav på strukturundersökningar enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/1091 om integrerad statistik över jordbruksföretag,
- b) uppfylla EU:s krav på de årliga undersökningarna över djurantal enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2379 om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket,
- c) uppdatera det svenska Lantbruksregistret, samt
- d) publicera officiell statistik över strukturen i det svenska jordbruket.

Av konsekvensutredningen framgår att förordning (EU) nr 2018/1091 ställer krav på vilken population och vilka variabler som ska undersökas samt på täckning och kvalitet i statistiken. Aidentifierade uppgifter för varje företag som undersöks ska enligt förordningen levereras till EU-kommissionen. Strukturundersökningen genomförs som en totalundersökning vart tionde år, senast 2020 och nästa gång 2030, medan medlemsstaterna under mellanliggande år, däribland 2026, kan genomföra urvalsundersökningar om kraven på precision uppfylls.

Det anges vidare att flera av undersökningens moduler är viktiga även för nationella behov. För att uppfylla dessa behov behöver en större population undersökas än vad som krävs enbart för att möta EU:s precisionskrav. De nationella behoven avser främst uppdatering av Lantbruksregistret och publicering av officiell jordbruksstatistik. Ett fullständigt och uppdaterat register anges vara nödvändigt för att registret ska kunna användas som urvalsram för ett stort antal andra statistiska undersökningar.

Jordbruksverket anger att om Lantbruksregistret inte uppdateras fullständigt under strukturundersökningsåren försämras kvaliteten i registret, vilket i sin tur leder till att urvalen i efterföljande undersökningar måste utökas för att uppfylla EU:s krav. Detta anges medföra en ökad samlad uppgiftslämnarbörda för jordbruksföretagen och risk för att Sverige inte uppfyller EU:s krav, vilket kan leda till sanktioner samt osäkerhet i bland annat klimatrapportering och näringsbalanser.

I förslaget anges därför att strukturundersökningen 2026 beläggs med uppgiftslämnarplikt. Syftet med att reglera skyldigheten i föreskrift anges vara att öka svarsbenägenheten hos jordbruksföretagen och därigenom uppnå den kvalitet i undersökningen som EU-förordningen ställer krav på.

Regelrådet konstaterar att remissen innehåller en tydlig och sammanhängande beskrivning av både problemet och syftet med förslaget. Syftet redovisas uttryckligen och kopplas till såväl EU-rättsliga krav som till nationella behov av statistik och uppdatering av Lantbruksregistret. Det framgår också varför uppgiftslämnarplikt bedöms vara nödvändig för att uppnå den eftersträvade kvaliteten i statistiken samt vilka konsekvenser som anges kunna uppstå om registret inte uppdateras fullständigt.

Regelrådet finner att beskrivningen av problembeskrivning och syftet med förslaget är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

I konsekvensutredningen anges att om Lantbruksregistret inte uppdateras fullständigt innebär detta att Sverige kan få problem att uppfylla EU:s krav på insamling av data för FSDN (Farm Sustainability Data Network) och därmed riskera sanktioner. Vidare kan Sverige få osäkerhet i siffrorna till klimatrapporteringen samt till kväve- och fosforbalanserna, som görs genom klimatrapporteringsförordningen (2014/1434). Vidare anges att ett ofullständigt Lantbruksregister kan innebära att urvalsstorlekarna behöver utökas i andra undersökningar, vilket i sin tur kan leda till ökad uppgiftslämnarbörda i framtiden.

Regelrådet finner att förslagsställaren har redovisat konsekvenser om ingen åtgärd vidtas på ett sätt som ger underlag för bedömning.

Regelrådet finner att beskrivningen av konsekvenserna om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Som alternativ till den föreslagna regleringen anges i konsekvensutredningen en frivillig undersökning. Det anges att ett sådant alternativ erfarenhetsmässigt skulle medföra betydande merarbete i form av påminnelser och uppföljning samt att urvalet skulle behöva utökas för att uppfylla EU:s krav på statistisk precision. Det anges vidare att medlemsstaterna är skyldiga att leverera oidentifierad information för samtliga företag och variabler som omfattas av förordningen.

Regelrådet bedömer att underlaget därmed redovisar både ett relevant alternativ och konsekvenserna av detta på ett sätt som förklarar varför den föreslagna lösningen valts.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

Av konsekvensutredningen framgår att Jordbruksverket, för att möta både EU:s och nationella krav, behöver undersöka en population på ca 58 000 jordbruksföretag. Företagen anges vara verksamma inom jordbruket och är till största delen små och medelstora företag. Det framgår vidare att företagen omfattas av undersökningen utifrån angivna tröskelvärden avseende areal, trädgårdsodling eller djurinnehav.

Av den totala populationen uppges ca 39 000 jordbruksföretag få en mindre omfattande blankett (L), medan resterande population får en mer omfattande blankett (SJ eller SF). Vidare anges att SJ-blanketten skickas till juridiska personer (3 000 jordbruksföretag) och att SF skickas till enskilda firmor (16 000 jordbruksföretag).

Regelrådet konstaterar att antalet berörda företag redovisas samt att företagens verksamhet och storlek beskrivs. Regelrådet bedömer att redovisningen ger en tillräcklig grund för att förstå vilka företag som omfattas av regleringen. Det anges vidare att de berörda företagen till största delen utgörs av små och medelstora företag.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag är godtagbar.

Påverkan på företagens kostnader och intäkter

I konsekvensutredningen redovisas beräkningar av den administrativa kostnaden för företagens uppgiftslämnande. Den totala kostnaden anges uppgå till 3 163 400 kronor och den årliga kostnaden till 790 850 kronor. Beräkningarna utgår från tiden det tar att besvara undersökningen från de som svarat via e-tjänsten respektive de som besvarat via telefon där Jordbruksverket kan uppskatta tidsåtgången. Genomsnittstiden för att besvara undersökningen är både tiden för att ta fram uppgifter och för att fylla i enkäten. I anvisningar kommuniceras tydligt att företagen inte behöver lägga tid på att ta fram exakta uppgifter utan att det räcker med att de anger ungefärliga svar på hur det förhåller sig i företaget. De allra flesta jordbruksföretagare vet hur förhållandena på företaget ser ut utan att behöva lägga tid på att ta fram informationen. Det anges vidare att regleringen inte medför några andra kostnader för företagen än kostnader kopplade till uppgiftslämnarbördan samt att företagen inte behöver vidta några förändringar i sin verksamhet till följd av regleringen.

Av konsekvensutredningen framgår vidare att den administrativa bördan för företagen enligt förslagsställarens bedömning minskar med 617 869 kronor per år jämfört med motsvarande undersökning 2023. Detta anges bland annat bero på att tidigare undersökning var mer omfattande och innehåll separata undersökningar om maskiner och utrustning samt bevattningsmetoder som inte finns med i förslaget. De delar som tillkommit 2026 och som inte var med 2023 hanteras till övervägande del genom modellering och inte genom direktkontakt med jordbruksföretagen. Dessutom slås 2026 års undersökning ut på fyra år i stället för tre år. En minskande population samt en förbättrad e-tjänst påverkar också de totala administrativa kostnaderna.

Regelrådet konstaterar att både total och årlig kostnad redovisas samt att kostnadernas karaktär beskrivs. Vidare framgår att regleringen inte medför några andra kostnader för

företagen än de administrativa kostnader som är kopplade till uppgiftslämnarbördan. Det anges även att företagen inte behöver vidta några förändringar i sin verksamhet till följd av regleringen.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter är godtagbar.

Påverkan på konkurrens

I konsekvensutredningen anges att god statistik över ett område är en samhällelig resurs och att god statistik därmed är en positiv faktor för konkurrenskraft. Det anges vidare att undersökningen i sig inte påverkar konkurrensförhållandena för företagen.

Regelrådet konstaterar att inga konkurrenssnedvridande effekter identifieras i underlaget. Regelrådet bedömer att redovisningen är tillräcklig med hänsyn till förslagets karaktär.

Regelrådet finner att beskrivningen av påverkan på konkurrens är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

I konsekvensutredningen anges att de företag som berörs till största delen är små och medelstora företag. Det framgår även att åtgärder vidtas för att begränsa uppgiftslämnarbördan, bland annat genom samordning med andra undersökningar och användning av registeruppgifter.

Regelrådet bedömer att de åtgärder som redovisas är relevanta för små- och medelstora företag. Det framgår vidare att åtgärder vidtas för att begränsa uppgiftslämnarbördan, bland annat genom samordning med andra undersökningar och genom användning av registeruppgifter. Regelrådet bedömer att redovisningen därmed både identifierar relevanta företagskategorier och beskriver åtgärder som syftar till att minska de administrativa effekterna för företagen.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter

Av konsekvensutredningen framgår att Jordbruksverket vidtar flera åtgärder för att begränsa uppgiftslämnarbördan, bland annat samordning med djurräkningar, användning av administrativa register, modellbaserade beräkningar och anpassade insamlingsmetoder.

Regelrådet finner att flera åtgärder för att begränsa uppgiftslämnarbördan för företagen beskrivs. Underlaget redovisar på ett detaljerat sätt vilka åtgärder Jordbruksverket avser att vidta för att begränsa uppgiftslämnarbördan för företagen. Regelrådet bedömer att dessa åtgärder är tydligt specificerade och att redovisningen ger en klar bild av hur myndigheten avser att begränsa de administrativa effekterna för företagen. Sammantaget bedömer Regelrådet att underlaget i denna del är väl genomarbetat och ger tillräckligt stöd för bedömning.

Regelrådet finner att beskrivningen av åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra negativa effekter är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I konsekvensutredningen anges att särskild hänsyn till tidpunkten för ikraftträdandet inte behövs. Det anges vidare att informationsinsatser planeras i form av annonsering i lantbrukspressen, information på Jordbruksverkets webbplats samt särskilda anvisningar och telefonstöd.

Regelrådet konstaterar att både ikraftträdande och informationsinsatser behandlas. Förslagsställaren anger att särskild hänsyn till tidpunkten för ikraftträdandet inte behövs. Mot bakgrund av att detta är tidigt i processen finner Regelrådet att ikraftträdande sannolikt kan uppges något längre fram i det slutliga och mer omfattande remissutskicket till fler myndigheter. Det framgår samtidigt att informationsinsatser planeras, bland annat genom annonsering i lantbrukspressen, information på Jordbruksverkets webbplats samt genom att särskilda anvisningar lämnas och att telefonstöd erbjuds.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna kan utvärderas

Under rubriken om hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas innehåller konsekvensutredningen ingen redovisning.

Regelrådet konstaterar att varken hur eller när konsekvenserna ska utvärderas framgår av underlaget. Det framgår därmed inte hur förslagsställaren avser att följa upp om regleringen får avsedda effekter eller när en sådan utvärdering kan komma att genomföras. Regelrådet bedömer att avsaknaden av uppgifter om både hur och när konsekvenserna ska utvärderas innebär att underlaget inte ger tillräckligt stöd för bedömning i denna del.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas är bristfällig.

Överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Av konsekvensutredningen framgår att regleringen följer EU:s regelverk, men att den på vissa punkter går utöver EU:s minimikrav, bland annat genom könsuppdelning av arbetstid, mer detaljerade uppgifter om djur samt uppgifter om antal hästar.

Regelrådet konstaterar att både överensstämmelse med EU-rätten och avvikelser från minimikraven redovisas. Det framgår också att regleringen på vissa punkter går utöver EU:s minimikrav. Regelrådet bedömer att dessa avvikelser från minimikraven redovisas tydligt och att det framgår på vilka punkter den nationella regleringen innebär mer långtgående krav än vad EU-regelverket kräver. Regelrådet bedömer därmed att redovisningen ger ett tillräckligt underlag för att förstå både förslagets överensstämmelse med EU-rätten och i vilka avseenden förslaget går utöver minimikraven i denna del.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven är godtagbar.

Övrigt som Regelrådet vill framföra

Regelrådet noterar att av underlaget framgår att Jordbruksverket inhämtar synpunkter på

förslaget innan ett officiellt remissutskick genomförs. Detta innebär att underlaget har karaktären av ett tidigt samrådsunderlag och att förslaget kan komma att justeras innan ett formellt remissförfarande sker.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 21 januari 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm (ordförande), Helena Fond, Hanifeh Khayeri, Hans Peter Larsson och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande